

Asia: VN/13118/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kansaneläkelaitos kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Vaikutukset Kansaneläkelaitokseen

Hallituksen esityksen luonnoksessa laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (681/2023, voimaan 1.1.2025) 63 §:n 1 ja 2 momenttiin ehdotettujen muutoksen myötä myös Kansaneläkelaitokselle korvataan sen maksaman toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun perustoimeentulotuen kustannukset kotoutumislain 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetun henkilön osalta jatkossa enintään yhden vuoden ajalta.

Tämä johtuu siitä, että kotoutumislain 63 §:n 3 momentin mukaan: ”Mitä 59 §:n 2 ja 3 momentissa ja edellä 1 momentissa säädetään korvausten maksamisesta hyvinvointialueelle, koskee myös Kansaneläkelaitosta sen maksaman toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun perustoimeentulotuen osalta. Tämän lain mukaisten perustoimeentulotuen kustannusten korvaamisesta Kansaneläkelaitokselle säädetään toimeentulotuesta annetun lain 27 b §:ssä.” Edellä esitettyyn 3 momenttiin ei ole hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotettu muutoksia.

Kansaneläkelaitos nostaa esiin käsityksensä siitä, että esityksessä ehdotettujen muutosten myötä perustoimeentulotuen kustannusten rahoitusvastuu jakautuu kotoutumislain 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osalta siten jatkossa yhden vuoden jälkeen toimeentulotukilain 27 f §:n mukaisesti niin, että kunnan rahoitusosuus perustoimeentulotuen

kustannuksista on 50 prosenttia. Hallituksen esityksen luonnoksessa tätä ei ole erikseen mainittu, mutta tähän on ilmeisesti viitattu arvioitaessa taloudellisia vaikutuksia: ”Toimeentulotuen maksamisesta aiheutuvien kustannusten korvausajan lyhentämisellä voi olla vaikutusta niiden kuntien talouteen, joiden alueella asuu kotoutumislain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettuja henkilöitä. Kuntien osuus edellä mainituista säästöistä arvioidaan olevan vuonna 2025 noin 28 milj. euroa, vuonna 2026 noin 25 milj. euroa, vuonna 2027 noin 15 milj. euroa ja vuonna 2028 noin 8 milj. euroa, kun kuntien rahoitusosuus perustoimeentulotuesta on 50 prosenttia.”

Vaikutukset Kansaneläkelaitoksen tietojärjestelmiin ja lain voimaantulo

Kansaneläkelaitos nostaa esiin, että hallituksen esityksen luonnoksessa kotoutumislain 63 §:ään ehdotettu muutos, jonka myötä toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen aiheuttaa tietojärjestelmien muutostarpeita Kansaneläkelaitoksessa.

Kotoutumislain muutoksen on ehdotettu hallituksen esityksen luonnoksessa tulevan voimaan 1.1.2025. Ehdotettu lain voimaantulon ajankohta on huono, koska toimeentulotukilakiin on saman aikaisesti valmistelussa keliakiakorvauksia koskevia muutoksia (VN/15007/2024), jotka tulevat osin voimaan 1.1.2025 ja aiheuttavat myös muutostarpeita tietojärjestelmiin.

Kansaneläkelaitos toivoo, että kotoutumislain 63 §:ään ehdotettujen muutosten voimaantuloa siirrettäisiin ajankohtaan 1.2.2025, että tarvittavat tietojärjestelmien muutostarpeet ehditään toteuttaa.

Muita lakitekniisiä huomioita

Kansaneläkelaitos nostaa tässä yhteydessä myös tiedoksi sen, että voimassa olevan toimeentulotukilain (1412/1997) 27 b §:ssä 5 momentissa viitataan pian vanhentuvaan kotoutumislakiin (1386/2010, voimassa 31.12.2024 saakka) ja sen pykäliin:

”Mitä tässä pykälässä säädetään perustoimeentulotuen kattamiseksi Kansaneläkelaitokselle suoritettavista ennakoista ja niiden maksamisesta, sovelletaan myös maksettaessa valtion korvausta Kansaneläkelaitokselle kotoutumisen edistämisestä annetun lain 44 ja 46 §:n sekä 51 §:n 1 momentin perusteella. Tässä momentissa tarkoitettu tammikuun ennako maksetaan kuitenkin tammikuun ensimmäisenä arkipäivänä.”

Kansaneläkelaitos nostaa siksi tässä yhteydessä esiin, että toimeentulotukilaissa olevat viittaukset tulisi näiltä osin päivittää vastaamaan 1.1.2025 voimaan tulevaa kotoutumislakia (681/2023), jossa pykälänumerointi on näiltä osin muuttunut. Lisäksi kotoutumislaisissa, joka tulee voimaan 1.1.2025 ei enää säädetä edellä esitetyn toimeentulotukilain 51 §:n viittauksen mukaisesti entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Muilta osin Kansaneläkelaitoksella ei ole lausuttavaa hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta.

Hänninen Heli
Kansaneläkelaitos

Rainio Katariina
Kansaneläkelaitos